

سرمایه‌گذاری در طرح‌های نفت، گاز و پتروشیمی ایران و نحوه مشارکت شرکت‌های بین‌المللی

کنفرانس بین‌المللی صنایع نفت، گاز و پتروشیمی ایران،
۱۲ تا ۱۴ ژوئیه ۲۰۰۰، لندن

فرانک عبدی

«کنفرانس بین‌المللی صنایع نفت، گاز و پتروشیمی ایران» به همت مؤسسه مطالعات بین‌المللی انرژی و شرکت آی‌بی‌سی طی روزهای ۱۲ تا ۱۴ ژوئیه ۲۰۰۰ در لندن برگزار شد. طی این نشست سه روزه، که با استقبال بسیار گسترده شرکت‌های بزرگ نفتی و هم‌چنین کارشناسان و اندیشمندان برجسته بین‌المللی روبرو گردید، سعی شد که جزئیات مطالب مربوط به این صنایع در ایران مطرح شود و حتی‌الامکان زمینه لازم برای جلب سرمایه‌گذاری خارجی فراهم گردد.

البته پوشش خبری مناسبی نیز از سوی رسانه‌هایی همچون بی‌بی‌سی، نشریه میس و... انجام شد. همچنین بیش از ۳۰۰ نفر شرکت‌کننده از شرکت‌های مهم امریکایی، اروپایی و آسیایی در این کنفرانس حضور داشتند. سخنرانان این شرکت‌ها هر یک به تبیین دیدگاه‌های خود و شرکت‌های متبوعشان پرداختند. از جمله این شرکت‌ها می‌توان شرکت‌های «لاسمو»، «بی‌اچ‌پی»، «دویچه بانک»، «کونوکو»، «شل»، «شورون»، «پترولیوم فاینانس» و «اکسان موبیل» را نام برد. در مجموع هدف از برگزاری این کنفرانس، توسعه روابط بین‌المللی ایران در زمینه نفت و گاز و پتروشیمی بود.

رابرت وینز، رئیس دفتر شرکت نفت انگلیسی-هلندی شل در ایران، به عنوان سخنران افتتاحیه با اشاره به انتخابات اخیر مجلس شورای اسلامی اظهار عقیده کرد، مجلس ششم اجازه می‌دهد تا تحولاتی که در صنایع نفت و گاز ایران آغاز شده‌اند، ادامه یابند.

وی اظهار داشت، در ایران فرصت‌های تجاری زیادی وجود دارد و شل با تکیه بر توانایی، فن‌آوری و آمادگی‌هایی که دارد، می‌تواند روابط طولانی مدت، قابل دوام و مثمر‌تری با ایران برقرار کند. در عین حال شرکت ملی نفت ایران، یک سازمان بسیار حرفه‌ای است و کارنامه آن برای هر شرکتی در هر کشور جهان افتخارآمیز است.

در مورد شرکت انگلیسی-هلندی شل وی توضیح داد که، این شرکت در سال ۱۹۵۴ میلادی وارد ایران شد و در سال ۱۹۹۳ دفتر خود را در تهران تأسیس کرد. در آبان ماه سال گذشته موفق به امضای قرارداد ۸۰۰ میلیون دلاری بهره‌برداری از منابع نفتی برون ساحلی سروش و نوروز در حوزه خلیج فارس شد که فعالیت‌های مربوط به آنها برطبق زمان و بودجه‌بندی‌های انجام شده، پیش می‌روند.

شرکت شل همچنین در ضلع جنوبی دریای خزر، در نزدیکی آبهای ساحلی ایران، مشغول انجام مطالعات خاک‌شناسی و لرزه‌نگاری با مشارکت برخی از شرکت‌های دیگر است.

پس از انجام مراسم افتتاحیه، جلسه ویژه‌ای با حضور معاونین وزیر نفت تشکیل شد. در این جلسه، سید مهدی حسینی معاون وزیر در امور بین‌الملل نفت ایران، به عنوان اولین سخنران، راهبردهای رشد و توسعه منابع نفت و گاز ایران و امکانات بالقوه موجود برای مشارکت خارجی را ارائه داد. وی گفت، تقاضای نفت در جهان سالانه حدود دو درصد افزایش دارد، ولی سرمایه‌گذاری کنونی برای جواگیری به این روند افزایشی، کمتر از آنچه که باید باشد هست و به همین دلیل است که بازار نفت در حال حاضر با افزایش شدید قیمت‌ها روبرو می‌باشد.

وی با اشاره به این نکته که تولید نفت کشورها غیر عضو اوپک در آینده در قبال افزایش تقاضا جواگو نخواهد بود پیش‌بینی کرد که، با توجه به این روند، سهم اوپک از بازار نفت جهان به ۵۰ درصد خواهد رسید. در حالی که بر این اساس، این سازمان تا سال ۲۰۲۰ باید تولید روزانه خود را به ۵۲ تا ۵۵ میلیون بشکه برساند. تولید نفت کنونی کشورهای عضو اوپک،

ایران مصمم است سهم کنونی تولید خود در اوپک،

که بعد از عربستان در بالاترین سطح بین ۱۱ کشور عضو قرار دارد را حفظ کند و لازمه آن

افزایش جدی توانایی تولید نفت کشور است

حدود ۲۷ میلیون بشکه در روز بوده و سهم آن از بازار نفت جهان در حول و حوش ۴۰ درصد قرار دارد. وی تأکید کرد، ایران مصمم است سهم کنونی خود را از تولید نفت اوپک، که بعد از عربستان در بالاترین سطح بین ۱۱ کشور عضو قرار دارد، حفظ کند که لازمه آن افزایش جدی توانایی تولید نفت کشور است. در واقع، ایران باید سالانه ۱۶۰ هزار بشکه بر توانایی تولید نفت روزانه خود بیفزاید تا تولید نفت را به ۷/۳ میلیون بشکه در روز برساند.

به گفته وی، منافع ملی و لزوم بهینه‌سازی در تلاش‌ها و فعالیت‌های وزارت نفت ایجاب می‌کردند که تشکیلات ساختاری شرکت ملی نفت تغییر کنند. صنایع پتروشیمی ایران نیز فارغ از تغییرات ساختاری نبوده است.

وی اظهار داشت، چنانچه ایران بخواهد سهم کنونی ۱۳ الی ۱۴ درصدی خود را از کل تولیدات نفت اوپک حفظ کند، باید تا سال ۲۰۰۵ میلادی ظرفیت تولید خود را به ۴/۸ میلیون بشکه در روز برساند در کل، ایران باید توسعه‌ای جدی در صنایع تولید نفت و فرآورده‌های خود داشته باشد، تا از این طریق علاوه بر برداشت از ذخایر عظیم نفتی شناخته شده، مناطق دیگری نیز مورد اکتشاف قرار گیرند.

وی ادامه داد، همکاری میان کشورهای تولیدکننده و مصرف‌کننده باید افزایش یابد و تأکید کرد، دولت ایران علاوه بر اینکه افزایش درآمد ملی را در نظر دارد، خود را نیز متعهد می‌داند که عرضه کافی نفت را به بازار تأمین کند. محمد آقایی معاون وزیر نفت ایران و رئیس شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی، در همین جلسه امکانات

بالقوه برای سرمایه‌گذاری در بخش پایین‌دستی صنعت نفت ایران را به تصویر کشید. وی اظهار داشت، ایران برای اجرای پروژه مایی از قبیل ساخت پالایشگاه که برای ۵ سال آینده در نظر گرفته شده‌اند، آمادگی همکاری با بخش خصوصی و شرکت‌های خارجی را داراست. این کشور در حال حاضر دارای ۹ پالایشگاه با ظرفیت تولید ۱/۳۴۲ میلیون بشکه در هر روز است. پالایشگاه تهران با ۲۲۰ هزار، تبریز ۱۱۰ هزار، کرمانشاه ۲۰ هزار، اراک ۱۵۰ هزار و بندرعباس ۲۳۲ هزار بشکه در روز ظرفیت تولید دارند. دو پالایشگاه دیگر نیز توسط شرکت‌های خصوصی در نکا و بابل احداث خواهند شد که ۱۰۰ هزار بشکه در روز ظرفیت تولید دارند.

شرکت ملی پالایش و پخش در نظر دارد تا سال ۲۰۰۵، ظرفیت تولید پالایشگاه‌های خود را افزایش دهد و تعداد آنها را نیز بیشتر کند. البته در این زمینه فرصت‌های خوبی برای مشارکت بخش خصوصی مهیاست. اما این پروژه‌ها باید به صورتی ارائه شوند که حداکثر بهره‌وری را به همراه داشته باشند.

طی سه روز برگزاری کنفرانس، جلسات دیگری نیز برپا شد که در ادامه به بررسی آنها می‌پردازیم.

«نقش ایران در اوپک» عنوانی است که حمید موسوی از شرکت ملی نفت ایران ارائه نمود. وی پیش‌بینی کرد، تقاضای جهانی نفت به میزان ۱۲ تا ۱۸ میلیون بشکه در روز طی ۱۰ سال آینده افزایش یابد. از این میزان، ۹ میلیون بشکه در روز توسط تولیدکنندگان اوپک و ۳ میلیون بشکه در روز توسط تولیدکنندگان غیر عضو اوپک تولید خواهد شد. از آنجا که نقش اوپک کنترل تولید و ایجاد پایداری قیمت‌هاست، از این رو برای اوپک ضروری است تا ظرفیت تولید، قوانین حاکم بر بازارها، سازوکارهای قیمت‌گذاری و کنترل سهم بازار را نسبت به تولید به خوبی در دست داشته باشد.

وی ذخایر نفتی ایران را ۹۹ میلیون بشکه برآورد کرده و معتقد است که باید سعی شود تا ظرفیت تولید نفت در این کشور بالا رود تا بتواند ۱۳ درصد سهم بازار خود را در اوپک حفظ نماید. وی با اظهار خوشبینی در مورد صادرات گاز و کشف ذخایر گازی در ایران، به امکانات بالقوه فراوان ایران در زمینه LNG و GTL نیز اشاره کرد.

ریچارد ماتزکی معاون مدیرعامل و عضو هیأت مدیره شرکت نفتی شورون، بحث «آینده

صنعت آمریکا در خاورمیانه» را ارائه داد. وی با طرح موضوع تحریم‌ها، موضع شرکت خود را توضیح داد و گفت، تحریم‌های یک‌جانبه اقتصادی در دستیابی به اهداف خود معمولاً مؤثر نیستند. به عقیده ما سیاست «تسویق و ترغیب» گزینه به مراتب بهتری برای حل و فصل اختلافات کشورها است. وی افزود، دعوت ایران برای «گفتگوی تمدنها» روش بهتری برای از بین بردن اختلافات است.

وی در ادامه گفت، تجارت باید مقدم بر دیپلماسی باشد، زیرا تجربه این طور نشان می‌دهد، در شرایطی که دیپلماسی به موانع برخورد می‌کند، تجارت باید پیشاپیش دیپلماسی حرکت کند.

ماتزکی با حمایت از لغو ممنوعیت اقلام معینی از کالاهای ایرانی برای ورود به آمریکا توسط وزیر خارجه آمریکا متذکر شد، با این وجود به لغو ممنوعیت‌های بیشتری نیاز داریم. وی گفت، اقدامات متعددی لازم است تا با بالا رفتن اطمینان متقابل میان آمریکا و ایران فصل جدیدی در روابط این دو کشور گشوده شود. برای رسیدن به این هدف نخست باید اجازه داده شود تا شرکت‌های نفت و گازی نیز آمریکا گفتگو برای قراردادهای اجرایی در ایران را به عمل آورند، یعنی آنها نیز بتوانند سالانه معادل ۲۰ میلیون دلار روی پروژه‌های نفت و گاز در ایران سرمایه‌گذاری نمایند، دوم آنکه، تحریم‌های اقتصادی یک‌جانبه آمریکا در جلوگیری از سرمایه‌گذاری در پروژه‌های نفت و گاز در ایران لغو گردد. وی یادآور شد بدون حضور شرکت‌های امریکایی در یک شرایط رقابتی، ایران قادر به بهره‌برداری کامل از بازار رقابت جهانی در دستیابی به سرمایه و تکنولوژی مدرن که در نهایت منجر به افزایش فرصت‌های اشتغال و بهره اقتصادی برای ایرانیان می‌شود، نخواهد بود. هرچند که ایران می‌تواند بدون یاری شرکت‌های امریکایی نیز به رشد و توسعه منابع خود ادامه دهد.

وی همچنین در قسمتی دیگر از سخنان خود بر شمردن امکانات بی‌شمار خاورمیانه برای توسعه منابع انرژی خود، به نقش کلیدی صنعت بین‌المللی نفت در اکتشاف و توسعه نفت در خاورمیانه اشاره کرد و گفت، به عقیده من دلیل عمده نوسانات در سهم تولید اوپک، اقتصادهای بسته خاورمیانه است و این عاملی است که سرمایه‌گذاری‌های خصوصی را به سوی پروژه‌های توسعه در کشورهای غیر عضو اوپک

ریسک فعالیت‌های تجاری و سرمایه‌گذاری در ایران رو به کاهش است اما ساختار اقتصادی و قوانین فعلی ایران به نحوی است که مشوق سرمایه‌گذاری خارجی نیست

سوق می‌دهد. بازار جهانی به این دلیل به منابع سرشار و کم‌هزینه خاورمیانه روی نمی‌آورد که در اقتصادهای بسته‌ای که چنین منابع سرشار و کم‌هزینه‌ای در محدوده جغرافیایی آنها قرار دارد آزادانه از این بازارها سلب شده است.

وی افزود، مؤثرترین راه برای کشورهای خاورمیانه در بازیابی مقام جهانی خود در صنعت نفت، این است که به عوامل اقتصادی اجازه دهند تا سرمایه‌گذاری‌های خصوصی را به کشورهای اوپک و به خصوص کشورهای خاورمیانه‌ای جذب کنند.

وی یادآور شد، کشورهای نفت‌خیز خاورمیانه امروز با چالش‌های مربوط به بهره‌برداری از منابع انرژی خود روبرو هستند و باید با استفاده از مؤثرترین و اقتصادی‌ترین وسایل و روش‌های ممکن قادر شوند تا اقتصاد خود را متنوع کرده و به بیشترین منافع از اقتصاد جهانی دست یابند.

وی پیش‌بینی کرد که تقاضا برای نفت در سال ۲۰۱۰ به رقم ۹۰ میلیون بشکه در روز افزایش یابد. از این رو باید به مسئله تأمین انرژی آینده توجه خاصی مبذول داشت.

مایکل استیونسون، از شرکت کونوکو، به ارائه خط مشی و سیاست آمریکا در مورد ایران پرداخت و با بررسی «قانون ایلسا»، چگونگی برخورد شرکت‌های نفتی امریکایی با این تحریم‌ها را تشریح نمود. وی متذکر شد که دولت آمریکا با مشکلاتی در این زمینه مواجه شده است، اما در اذهان عمومی این تصور وجود دارد که شاید بعد از انتخابات ریاست جمهوری آن کشور، برخی مشکلات حل شود.

وی موضوع نفت را بسیار حیاتی عنوان کرد و خاطر نشان ساخت که هرگونه مسئله‌ای در این زمینه می‌تواند انعکاس بین‌المللی داشته باشد.

پس باید کمی محتاطانه با آن برخورد کرد، به طوری که مشکلات تا حد امکان کاهش یافته و بتوان از عواقب خطرناک جلوگیری نمود. وی برخی قراردادهای شرکت‌های شل و توتال فینا را بررسی کرد و موضع شرکت کونوکو را نیز در این مورد ارائه داد.

هادی رهبری، مدیر بخش بین‌الملل شرکت مسلی پتروشیمی ایران، موضوع فرصت‌های نوین سرمایه‌گذاری را در بخش پتروشیمی، با تأکید بر منطقه آزاد اقتصادی پتروشیمی بندر امام خمینی و انرژی پارس مدنظر قرار داد. وی متذکر شد، درآمدهای ارزی سالانه صنایع پتروشیمی ایران در سال ۲۰۱۵ میلادی به ۱۲/۳ میلیارد دلار خواهد رسید. این صنعت در حال حاضر در چارچوب سه مرحله، توسعه می‌یابد که مرحله نخست آن پایان یافته و طی آن ظرفیت تولید سالانه این صنایع از سطح سالانه ۱/۵ میلیون تن به ۶/۷ میلیون تن در سال افزایش یافته و هزینه‌ای بالغ بر ۲/۲ میلیارد دلار داشته است. مرحله دوم این برنامه اکنون در شرف انجام می‌باشد که با صرف ۱/۹۵ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری، قرار است ظرفیت این صنایع تا سال ۲۰۰۴ به ۱۱/۵ میلیون تن در سال افزایش یابد. وی در ادامه افزود، شرکت ملی پتروشیمی ایران اکنون مشغول برنامه‌ریزی برای اجرای مرحله سوم برنامه توسعه این صنایع است. در این حال سرمایه‌مورد نیاز این مرحله را چهار میلیارد دلار تخمین زد و یادآور شد در صورت انجام کامل طرح توسعه پتروشیمی، ظرفیت تولید این صنایع تا سطح سالانه ۲۱ میلیون تن افزایش خواهد یافت.

آقای رهبری متذکر شد که در سال گذشته میزان واردات مواد پتروشیمی ۱ میلیارد دلار برآورده شده است. اما با رشد و توسعه تولید، رشد صادرات نیز حاصل خواهد شد. از این طریق میزان صادرات در این بخش، ۷/۲ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۰ و ۱۲/۳ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۵ خواهد شد.

هانس هرولد از مدیران ارشد دوپچه بانک آلمان، در «موضوع ساختار تأمین منابع مالی برای بخش بالادستی در پروژه‌های نفت و گاز را مدنظر قرار داد». وی در امر تأمین منابع مالی مرحله دوم توسعه صنایع پتروشیمی ایران فعال بوده است، گفت آنچه برای صنایع پتروشیمی ایران امتیاز محسوب می‌شود، ابتدا یک بازار

بزرگ داخلی و سپس برخورداری از مواد اولیه ارزان مورد نیاز در این صنایع است.

وی در صحبت‌های خود، بزرگترین تولیدکنندگان جهان را در سال ۱۹۹۸ به ترتیب عربستان سعودی با تولید ۹۲۳۰۰۰۰ بشکه در روز و سهم بازار ۱۲/۶ درصد، ایالات متحده با تولید ۷۹۹۵۰۰۰ بشکه در روز و سهم بازار ۱۰/۹ درصد، روسیه با تولید ۶۱۷۰۰۰۰ بشکه در روز و سهم بازار ۸/۴ درصد، ایران با تولید ۳۸۰۰۰۰۰ بشکه در روز و سهم بازار ۵/۲ درصد، مکزیک با تولید ۳۵۰۰۰۰۰ بشکه در روز و سهم بازار ۴/۸ درصد، ونزوئلا با تولید ۳۳۳۵۰۰۰ بشکه در روز و سهم بازار ۴/۶ درصد و نروژ با تولید ۳۲۱۵۰۰۰ بشکه در روز و سهم بازار ۴/۴ درصد عنوان نمود.

در بررسی نظام اقتصادی ایران، با تأکید بر اقتصاد وابسته به نفت متذکر شد که در این کشور باید قوانین‌زادایی، آزادسازی بازرگانی، خارج شدن بسیاری از امور از دست دولت، افزایش درآمدهای غیرنفتی، کسب درآمد حاصل از مالیات و جذب سرمایه خارجی به ویژه در بخش منابع هیدروکربوری صورت پذیرد.

سید غلامحسین حسن‌تاش، رئیس مؤسسه مطالعات بین‌المللی انرژی، با عنوان «جذب سرمایه‌گذاری در بخش انرژی ایران: چشم‌انداز سیاست‌های دولت و برنامه‌هایی برای سازماندهی مجدد»، یادآور شد که اکثر مؤسسات مالی جهان اکنون تأیید می‌کنند که مخاطرات ناشی از فعالیت‌های تجاری و سرمایه‌گذاری در ایران به سرعت رو به کاهش گذاشته است اما ساختار اقتصادی و قوانین فعلی ایران به نحوی است که مشوق سرمایه‌گذاری خارجی نیست.

وی در مورد سرمایه‌گذاری خارجی در بخش نفت، گاز و پتروشیمی توضیح داد که دولت جذب حدوداً ۳ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری خارجی را در سال جاری مدنظر دارد. نکته مهم و جالب اینجاست که با رشد و توسعه فعلی و آتی در کشور، ریسک‌های موجود در تجارت به شدت کاهش یافته و از سرعت خوبی نیز برخوردار شده است و این به دلیل همکاری برخی مؤسسات مالی بین‌المللی است. البته در بخش‌های دیگری نیز برنامه سرمایه‌گذاری و مشارکت ترتیب داده شده و به نظر می‌رسد که نفت و گاز از ارجحیت بیشتری برخوردار باشند. وی تغییر و اصلاحات لازم در قوانین، بررسی نظام مالیاتی و قضایی، ترمیم ساختار

براساس مطالعه لرزه‌نگاری شرکت لاسمو، احتمالاً نزدیک به

۱۰ میلیارد بشکه نفت و ۲۰ تریلیون فوت مکعب گاز در ضلع جنوبی دریای خزر در نزدیکی سواحل ایران وجود دارد

اقتصادی و ایجاد اصلاح در نظام مالی و پولی و کسب رشد و توسعه لازم سیاسی را از اهم موضوعات و وظایف اجرایی دولت برای ایجاد بهبود نظام اقتصادی کشور ذکر نمود و سپس به بررسی میادین مختلف نفت و گاز در ایران پرداخت. وی همچنین نقش ایران را در اوپک بسیار مهم تلقی نمود و بدین لحاظ توجه به منابع هیدروکربوری را لازم‌الاجرا دانست.

مایکل هورکارد، معاون بخش خاورمیانه شرکت نفتی «توتال-فینا-الف» فرانسه، درباره مشارکت شرکت توتال-فینا-الف در پروژه‌های ایرانی خبر داد. وی اعلام کرد که این شرکت آماده تحویل تأسیسات برون ساحلی نفتی سیری "A" "E" به شرکت ملی نفت ایران است. وی توانایی تولید در این دو میدان را تقریباً ۱۲۰ هزار بشکه در روز عنوان کرد.

توتال که با ادغام شرکت الف در آن، انجام طرح‌های نفتی برون ساحلی درود و بلال را نیز که قراردادشان یک سال پیش امضا شد، برعهده گرفته و در مجموع ۳/۵ میلیارد دلار سرمایه برای آنها تخصیص داده است. هم‌چنین انجام بهره‌برداری از فازهای دوم و سوم پارس جنوبی به عهده این شرکت است. شرکت مذکور معتقد است که گاز استخراج شده از پارس جنوبی به دبی صادر شود.

در مورد بازسازی تأسیسات درود که تحت مشارکت توتال با شرکت آجیب ایتالیا انجام می‌گیرد، وی گفت، توتال هنوز در مورد این که به این چاه‌ها گاز تزریق کند یا آب، تصمیم نگرفته است و هر دو انتخاب هنوز برای آن وجود دارد. در چارچوب طرح برون ساحلی بلال که ۲۰۰ میلیون دلار ارزش داشته و قرارداد آن در ماه‌های واپسین سال ۱۹۹۹ میلادی به امضا رسید، قرار

است روزانه ۴۰ هزار بشکه نفت تولید شود. اما با سرمایه‌ای به میزان ۵۴۰ میلیون دلار، شاید حتی ظرفیت تولید از ۱۳۰ هزار بشکه در روز به ۲۲۰ هزار بشکه در روز افزایش یابد.

دکتر پتر ولز از شرکت لاسمو، موضوع فرصت‌های ایران برای بهره‌برداری از منابع نفت و گاز دریای خزر را مطرح کرد. وی گفت که ایران از ذخایر نفت و گاز عظیمی در دریای خزر برخوردار است و براساس مطالعات لرزه‌نگاری این شرکت، احتمالاً نزدیک به ۱۰ میلیارد بشکه نفت و ۲۰ تریلیون فوت مکعب گاز در ضلع جنوبی دریای خزر در نزدیکی سواحل ایران به صورت ذخیره موجود است. اما بهره‌برداری این منابع هزینه بسیار بالایی دارد که با هزینه نازل بهره‌برداری از منابع درون ساحلی و برون ساحلی ایران در خلیج فارس قابل مقایسه نیست. در عین حال، دریای خزر به آبهای آزاد جهان راهی ندارد و انتقال مواد تنها از طریق خشکی میسر است که بسیار پرهزینه و دارای دغدغه خواهد بود.

به طور کلی، این شرکت پیش‌بینی کرده است که در مناطق شمالی، غربی و جنوبی دریای خزر نفت بیش از گاز موجود است. اما در منطقه مرکزی مشخص نیست که چه مقدار گاز و نفت وجود دارد، در حالی که منابع گازی بیشتر در لایه‌های زیرین دریا قرار دارد. البته بسیاری از مناطق هنوز بررسی نشده و شاید با بررسی بیشتر بتوان به نتایج خوبی دست یافت. در مجموع، چنین اعتقادی وجود دارد که بیش از ۲۰ بیلیون بشکه ذخایر نفتی و بیش از ۳۰ تریلیون فوت مکعب ذخایر گازی در جنوب خزر باقی مانده است که باید کشف و بررسی شود. در مقام مقایسه، شاید میزان این منابع را نتوان با میزان منابع خاورمیانه مقایسه نمود، اما می‌توان آن را دریای شمال دیگری فرض نمود.

وی گفت، شاید فرصت‌های موجود در این منطقه برای کشور ایران نه تنها برای بازارهای داخلی مفید باشد، بلکه می‌تواند در سطح بین‌المللی نیز بازارهای خوبی داشته باشد. به نظر وی، ایران در سال ۲۰۱۰ می‌تواند تولیدکننده عمده‌ای در منطقه خزر با توجه به حقوق خود باشد و هم‌چنین یک بازار کلیدی برای نفت خزر محسوب شود. البته این موضوع در مورد منابع نفتی نیز صدق می‌کند، اما مسئله در مورد منابع گازی کمی متفاوت است. چون کشورهای همسایه ایران در دریای خزر، دارای منابع عظیم

گاز هستند و شاید رقابت در این زمینه شدیدتر باشد.

دیوید مکسوی، نایب رئیس شرکت نفتی آمریکایی اگزان موبیل، موضوع «تأثیر استفاده از تکنولوژی‌های نوین در بهبود ضریب بازیافت نفت» را ارائه داد. وی معتقد است که ایران، نقش مهمی در تأمین نیازهای نفتی آینده جهان دارد. خاورمیانه باید تا سال ۲۰۲۰ میلادی توان تولید نفت خود را به دو برابر افزایش دهد و از نظر وی، ایران قطعاً نقش مهمی در این زمینه ایفا خواهد کرد.

وی سپس پیش‌بینی کرد، طی ۲۰ سال آینده سالانه به طور متوسط ۱/۹ درصد به تقاضای نفت در جهان افزوده خواهد شد و طی آن مدت، سطح نیاز نفت جهان به ۳۷ میلیون بشکه در روز افزایش خواهد یافت.

پل سامسون از شرکت نفتی استرالیایی «بی‌اچ‌پی»، «چشم‌اندازهای صادرات گاز به منطقه شرق آسیا» را مورد بحث قرار داد. وی اظهار داشت، برای گازرسانی و صدور درازمدت آن به پاکستان، هند، مناطق ساحلی چین، تایوان و کره جنوبی، کشور ایران بهترین دورنما را دارد. البته این امر، مستلزم بازسازی سریع تجهیزات استخراج و انتقال نفت و توسعه اساسی بازاریابی گاز ایران می‌باشد. به نظر وی، با وجود خطرات ممکن، احداث یک خط لوله گاز از ایران به هند عملی معقول است. همچنین صدور گاز ایران از مسیر پاکستان، یک طرح کاملاً سودآور است. البته بازارهای فزاینده و بزرگی برای گاز ایران وجود دارد، در عین حال که رقابتی فشرده و گسترده در این بازارها نیز حاکم است.

وی در عین حال اظهار اطمینان کرد که ایران قادر است موقعیت ویژه‌ای را به عنوان یک تولیدکننده عمده گاز برای منطقه آسیا پیدا کند. ولی در این راه باید هرچه زودتر فعالیت خود را آغاز کند. در صورت انجام این پروژه‌ها، روزانه یک میلیون مترمکعب به تولید گاز و یک میلیارد دلار به درآمد ایران افزوده خواهد شد.

شاپان ذکر است که طی جلسات این کنفرانس، جلسه‌ای نیز برای ارائه نظرات برخی افراد صاحب نظر در بخش‌های مختلف

اختصاص یافت. از جمله این افراد، آقای ماسیمو پکوراری، رئیس بخش بیمه طرح‌های سازمان‌دهی شده بنگاه بیمه صادرات ایتالیا، «ساش» بود. وی در بررسی‌های خود در مورد ایران چنین اظهار داشت که تاکنون از زمان آغاز ارائه پوشش بیمه‌ای برای ایران، ۳۴ مورد مختلف درخواست برای پوشش بیمه مربوط به صادرات تسلیم «ساش» شده است. چنانچه همه این درخواست‌ها تکمیل شده و به آنها پاسخ مثبت داده شود، ارزش پوشش‌های بیمه ارائه شده در مورد ایران که ارزش کنونی آن معادل یک میلیارد دلار است به ۵/۲ میلیارد دلار خواهد رسید. در صورت تحقق این امر، تا سال ۲۰۱۰ میلادی سهم ایران از کل پوشش‌های ارائه شده از سوی «ساش» به ۱۵ الی ۱۸ درصد خواهد رسید.

سپس وی خاطرنشان ساخت، «ساش» نخستین بنگاه دولتی بیمه برای پوشش محموله‌های صادراتی در بین کشورهای غربی است که از زمان قسطنطنیه بدهی‌های خارجی ایران در اوایل دهه ۱۹۹۰ پوشش بیمه به ایران را آغاز کرده است.

راجر گاتس از بنگاه دولتی بیمه تضمین صادرات انگلیسی "ECGD" نیز در این جلسه به ارائه نظرات خود پرداخت.

وی در مسود ارائه پوشش بیمه به صادرکنندگان انگلیسی مایل به تجارت با ایران

گفت، درخواست‌های متعددی در این مورد رسیده و میزان علاقه بسیار بالا است. اما برخلاف آنچه تصور می‌شد، بازیابی ارائه پوشش بیمه در ایران، بیشتر از آنچه قبلاً انتظار می‌رفت، زمان‌بر بوده است. او در جمع‌بندی خود اظهار امیدواری کرد تا سقف پوشش‌های بیمه در مورد ایران افزایش یابد.

از دیگر افراد شرکت‌کننده در این جلسه، هیتوشی کوری هارا از بنگاه بیمه صادرات ژاپن (J.B.I.C.) بود. به عقیده وی، ایران از دو بحران اخیر مربوط به پرداخت بدهی‌های خارجی خود، درس‌های لازم را آموخته و در کنترل امور ارزی مجرب شده است. وی پیش‌بینی کرد که ایران در این زمینه، آینده خوبی در پیش رو دارد.

در مجموع، همایش نفت، گاز و پتروشیمی ایران که نخستین نمونه برای برگزارکننده ایرانی آن، یعنی مؤسسه مطالعات بین‌المللی انرژی در خارج از کشور می‌باشد، مورد استقبال بسیار زیاد دست‌اندرکاران انرژی جهان، از جمله شرکت‌ها، مؤسسه‌های پژوهشی و رسانه‌ها، به ویژه مطبوعات تخصصی نفت قرار گرفت. با توجه به آنکه ایران سهم مهمی در تأمین نیازهای نفتی آینده جهان خواهد داشت، ضروری است تا با ایجاد چنین نشست‌هایی، زمینه لازم برای همکاری‌ها و مشارکت‌های بین‌المللی آتی فراهم شود.